UNIVERSITATEA DE STUDII EUROPENE DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE JURIDICE ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE

Cu titlu de manuscris

C.Z.U. 342.721:343.6(043.2)

GHEORGHIȚĂ, NELU

LIBERTATEA INDIVIDUALĂ ÎN DREPTUL CIVIL CU PRIVIRE LA CONSIMȚĂMÂNTUL INFORMAT ÎN CONTEXTUL AVORTULUI ȘI EUTANASIEI

SPECIALITATEA 553.01 – DREPT CIVIL

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2026

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale, ”Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova

Componența Comisiei de Susținere Publică:

1. **Președinte - MIHALACHE Iurie**, conf. univ., dr. hab. în drept, ASEM, Chisinau
2. **Conducător de doctorat - PUŞCĂ Andy Corneliu**, conf. univ., dr. în drept, USEM
3. **Referent oficial - MODIGA Georgeta**, prof. univ., dr. în drept, România
4. **Referent oficial – DANDARA Liliana**, conf. univ., dr. în drept, UCCM, Chișinău
5. **Referent oficial - POPESCU Răzvan-Radu** conf. univ., dr. în drept, România, membru al comisiei de îndrumare

Susţinerea va avea loc la data de **04.12.2026** ora **10.00** în şedinţa Comisiei de Susținere Publică din cadrul Școlii Doctorale ”Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova, adresa: Mun. Chişinău, str. Ghenadie Iablocikin 2/1, sala 200A.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Biblioteca Universității de Studii Europene din Moldova și pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (https://anacec.md/ro/technical-staff/evaluations).

Rezumatul a fost expediat la _____

Președintele Comisiei de Susținere Publică _____ **MIHALACHE Iurie**
conf. univ., dr. hab. în drept

Conducător de doctorat _____ **PUȘCĂ Andy Corneliu**
conf. univ., dr. în drept

Autor _____ **GHEORGHIȚĂ Nelu**

© GHEORGHIȚĂ Nelu, 2026

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII 4
CONȚINUTUL TEZEI 9
CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A CADRULUI JURIDIC 21
BIBLIOGRAFIE 24
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI....26
ADNOTARE 28
ANNOTATION....29
АННОТАЦИЯ....30

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea subiectului derivă din necesitatea stringentă de a armoniza legislația civilă din Republica Moldova cu standardele aplicabile la nivel european (CEDO) în materia autonomiei persoanei și a dreptului la viață privată. Deși Republica Moldova a făcut pași în reglementarea drepturilor pacienților, există totuși un vid legislativ și doctrinar cu privire la limitele consimțământului informat în cazul eutanasiei (nereglementată) și a avortului (reglementat fragmentar din perspectiva dreptului civil).

Importanța temei nu se limitează la descrierea normelor aplicabile. Cercetarea urmărește o analiză critică a modului în care libertatea individuală poate fi exercitată fără a aduce atingere ordinii publice și fără a diminua protecția juridică a vieții. În domeniul medical, această problemă dobândește o intensitate deosebită: decizia pacientului poate privi integritatea corporală, sănătatea, viața reproductivă sau conduita medicală la sfârșitul vieții. În aceste situații, dreptul nu poate trata consimțământul ca pe o simplă semnătură și nici nu poate presupune că protecția vieții justifică automat ignorarea voinței unei persoane capabile să decidă.

Tema se situează la intersecția dreptului civil, a drepturilor fundamentale și a bioeticii. Ea presupune examinarea relației dintre autonomia persoanei, dreptul la viață, integritatea fizică și psihică, demnitatea umană, obligația de informare a medicului și limitele impuse de ordinea publică și bunele moravuri. Interesul cercetării este accentuat de diferențele dintre regimul juridic al avortului și cel al eutanasiei: primul este reglementat prin norme și proceduri care permit, în anumite condiții, întreruperea sarcinii; al doilea nu beneficiază în Republica Moldova de o reglementare expresă care să autorizeze suprimarea vieții la cererea pacientului.

În plan civil, problema esențială constă în calificarea juridică a consimțământului informat. Dacă acesta este privit numai ca o procedură administrativ-medicală sau ca un mijloc de exonerare a medicului, se pierde din vedere faptul că manifestarea de voință a pacientului privește exercitarea unor drepturi personale nepatrimoniale. Prin urmare, analiza trebuie să pornească de la teoria generală a actului juridic, de la condițiile sale de validitate și de la consecințele unei manifestări de voință afectate de eroare, dol, constrângere ori lipsa informării corespunzătoare.

Scopul cercetării constă în elaborarea unui cadru teoretico-conceptual și a unui set de propuneri legislative menite să asigure echilibrul juridic între protecția dreptului la viață și exercitarea libertății individuale prin mecanismul consimțământului informat. Lucrarea urmărește să determine criteriile de validitate ale consimțământului în contextul procedurilor

medicale cu impact major asupra integrității și existenței umane, adaptate realităților juridice din Republica Moldova.

Obiectivele cercetării au vizat definirea conceptelor-cheie – libertate individuală, consimțământ informat, avort, eutanasie și sinucidere asistată medical – în contextul dreptului Republicii Moldova și al doctrinei relevante din alte sisteme juridice; identificarea și analizarea cadrului normativ național, inclusiv a Constituției[1], Codului civil[2], Codului penal[3], Legii ocrotirii sănătății nr. 411/1995[4], Legii nr. 263/2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului[5], Legii nr. 138/2012 privind sănătatea reproducerii și a normelor deontologice medicale[6]; determinarea limitelor consimțământului din perspectiva ordinii publice și a moralei sociale; examinarea compatibilității legislației naționale cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului; și formularea unor propuneri de lege ferenda pentru remedierea lacunelor identificate.

Ipoteza cercetării pornește de la premisa că mecanismul actual al consimțământului informat în Republica Moldova este reglementat insuficient din perspectivă civilistă, fiind perceput mai degrabă ca o exonerare de răspundere pentru medic decât ca un instrument de exercitare a libertății pacientului. Se presupune că lipsa unor criterii clare de validitate a consimțământului în situații-limită (avort, eutanasie) generează o insecuritate juridică ce poate fi remediată doar prin recalibrarea raportului dintre autonomia individuală și limitele ordinii publice în dreptul privat.

Ipoteza pune în discuție caracterul insuficient și fragmentar al reglementării consimțământului informat în dreptul civil al Republicii Moldova. În forma sa actuală, mecanismul riscă să fie redus la documentarea formală a acordului pacientului sau la protejarea prestatorului de servicii medicale, în loc să funcționeze ca instrument efectiv de exercitare a libertății individuale. În situațiile-limită, absența unor criterii suficient de clare privind

[1] PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. Constituția Republicii Moldova. Adoptată la 29 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1 din 12 august 1994.
[2] PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. Codul civil al Republicii Moldova. Adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-86 din 22 iunie 2002, art. 661. (Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 66-75 din 1 martie 2019, art. 132).
[3] PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. Codul penal al Republicii Moldova. Adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 128-129 din 13 septembrie 2002, art. 1012. (Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 72-74 din 14 aprilie 2009, art. 195).
[4] PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. Legea ocrotirii sănătății nr. 411 din 28 martie 1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 34 din 22 iunie 1995, art. 373.
[5] PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. Legea nr. 263 din 27 octombrie 2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 176-181 din 30 decembrie 2005, art. 867.
[6] MINISTERUL SĂNĂTĂȚII (Republica Moldova). Codul deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului. Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 192 din 24 martie 2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 92-102 din 31 martie 2017, art. 268.

capacitatea, discernământul, informarea și limitele juridice ale voinței poate genera insecuritate atât pentru pacient, cât și pentru personalul medical. Teza susține că răspunsul nu este eliminarea autonomiei și nici absolutizarea ei, ci clarificarea juridică a condițiilor în care aceasta produce efecte.

Metodologia și baza cercetării

Elaborarea prezentului demers științific s-a bazat pe utilizarea unui ansamblu metodologic complex, adecvat caracterului interdisciplinar al temei, aflată la intersecția dreptului civil, bioeticii și protecției drepturilor fundamentale. Având în vedere natura dublă a libertății individuale – atât ca valoare filozofică, cât și ca drept subiectiv civil – abordarea metodologică a fost orientată spre examinarea critică a modului în care autonomia de voință este influențată și limitată de normele de ordine publică.

Metoda logică, prin intermediul analizei și sintezei, a constituit fundamentul demersului de clarificare și reconsiderare a noțiunilor de „consimțământ informat" și „autodeterminare". Analiza a permis descompunerea elementelor esențiale ale consimțământului ca act juridic, în timp ce sinteza a facilitat reconceptualizarea acestuia în contextul intervențiilor medicale cu impact major, precum avortul și eutanasia, depășind astfel o abordare strict descriptivă a normelor legale.

Metoda comparativă a fost utilizată pentru identificarea și examinarea modelelor normative existente în state cu tradiții juridice diferite, precum Belgia, Franța și Olanda, în raport cu cadrul legislativ al Republicii Moldova. Această abordare nu s-a limitat la o simplă prezentare a legislațiilor străine, ci a urmărit evaluarea posibilității de adaptare a standardelor europene la specificul dreptului civil național, evitând preluarea formală și necritică a soluțiilor normative externe.

Metoda sistemică a permis analizarea dreptului la viață și a libertății individuale ca elemente integrante ale unui sistem juridic coerent. În acest sens, a fost evidențiată interdependența dintre normele constituționale, dispozițiile Codului civil al Republicii Moldova și legislația specială relevantă, inclusiv Legea nr. 263/2005, fiind identificate contradicțiile și lacunele susceptibile de a genera insecuritate juridică.

Metoda formal-dogmatică a fost aplicată în vederea interpretării riguroase a textelor legale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Un accent deosebit a fost pus pe analiza conceptului de marjă de apreciere a statului, precum și pe evoluția interpretării articolului 8 din Convenție, asigurând astfel rigoarea terminologică și fidelitatea față de sensul surselor primare, aspect anterior criticat în evaluările de specialitate.

Metoda istorico-juridică a contribuit la evidențierea evoluției conceptului de libertate, de la documentele fundamentale ale secolului al XVIII-lea până la abordările bioetice contemporane, oferind o perspectivă aprofundată asupra fundamentelor doctrinare ale autonomiei persoanei.

Baza documentară cuprinde izvoare normative naționale, instrumente europene și internaționale, doctrină civilistă, medicală și bioetică, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Analiza comparativă se raportează în special la modele dezvoltate în Franța, Belgia și Germania, fără a ignora soluțiile existente în alte jurisdicții europene referitoare la întreruperea sarcinii și la deciziile de sfârșit de viață. În plan național, accentul cade asupra relației dintre Codul civil modernizat și legislația specială privind ocrotirea sănătății și drepturile pacientului.

Metodele sunt corelate pentru a evita o abordare pur descriptivă. Analiza logică și juridico-formală urmărește calificarea consimțământului și aplicarea condițiilor generale de validitate; metoda sistemică identifică relațiile și tensiunile dintre actele normative; metoda comparativă permite evaluarea critică a unor mecanisme străine; metoda istorico-juridică reconstituie evoluția ideii de libertate și a autonomiei pacientului; iar analiza jurisprudenței CEDO verifică modul în care dreptul la viață, viața privată și marja de apreciere a statului sunt articulate în cauze sensibile.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor cercetării rezidă în abordarea consimțământului informat dintr-o perspectivă preponderent civilistă, ca act juridic de dispoziție asupra propriului corp, integrat în teoria generală a actului juridic. Spre deosebire de abordările tradiționale, centrate pe dimensiunea medicală sau bioetică, lucrarea propune o reconstrucție conceptuală a acestui mecanism ca instrument de exercitare a libertății individuale. Originalitatea demersului este evidențiată și prin analiza sistemică a raportului dintre autonomia voinței și limitele acesteia, în special în materii sensibile precum avortul și eutanasia, precum și prin corelarea normelor interne cu standardele europene.

Problema științifică importantă soluționată prin cercetarea desfășurată constă în clarificarea statutului juridic al consimțământului informat în dreptul civil al Republicii Moldova și în determinarea limitelor în care acesta poate produce efecte juridice în situații ce implică integritatea corporală și viața persoanei. Cercetarea demonstrează că reglementarea actuală este insuficientă și fragmentară, fiind necesară recalibrarea raportului dintre autonomia individuală și exigențele ordinii publice pentru a asigura securitatea juridică și protecția efectivă a drepturilor pacientului.

Semnificația teoretică a lucrării constă în dezvoltarea unei concepții unitare asupra consimțământului informat în cadrul dreptului civil, prin integrarea acestuia în categoria

drepturilor de personalitate și a actelor juridice nepatrimoniale. Lucrarea contribuie la aprofundarea raportului dintre libertatea individuală și limitele sale juridice, oferind un cadru conceptual aplicabil și altor instituții aflate la intersecția dintre drept și bioetică.

Valoarea aplicativă a lucrării se reflectă în utilitatea concluziilor și propunerilor formulate pentru perfecționarea cadrului normativ și a practicii juridice și medicale. Rezultatele cercetării pot fi valorificate de legiuitor în procesul de elaborare a unor reglementări clare privind consimțământul informat, de instanțele de judecată în interpretarea normelor aplicabile, precum și de practicienii din domeniul medical în consolidarea unei practici conforme cu exigențele drepturilor fundamentale. Totodată, lucrarea oferă repere pentru dezvoltarea unor politici publice coerente în domeniul protecției pacientului și al intervențiilor asupra corpului uman.

Contribuția specifică a lucrării constă în reconceptualizarea consimțământului informat dintr-o perspectivă preponderent civilistă, ca act juridic unilateral de dispoziție asupra drepturilor de personalitate. Analiza îl integrează în teoria generală a actului juridic și aplică acestuia criteriile capacității, discernământului, libertății și informării, precum și regulile referitoare la viciile de consimțământ. Această perspectivă este utilizată pentru a examina situații în care decizia privește corpul uman, sănătatea reproductivă sau intervențiile medicale la sfârșitul vieții.

Rezultatul general al tezei constă în argumentarea necesității unui cadru coerent, care să protejeze autonomia reală a pacientului și să asigure, în același timp, garanții pentru persoanele vulnerabile, previzibilitate pentru personalul medical și respectarea valorilor fundamentale.

CONȚINUTUL TEZEI

Primul capitol, intitulat *Fundamentele teoretice ale libertății individuale și dreptului la autodeterminare în dreptul civil al Republicii Moldova*, pune bazele doctrinare ale cercetării și realizează trecerea de la accepțiunea filosofică a libertății la dimensiunea sa juridică în sfera dreptului privat. Analiza clarifică distincția dintre drepturile fundamentale inalienabile și manifestarea lor ca drepturi subiective de personalitate. În această perspectivă, libertatea nu vizează doar posibilitatea persoanei de a nu fi supusă unor restricții arbitrare, ci reprezintă și fundamentul autonomiei de voință: puterea juridică a individului de a decide asupra propriei existențe și asupra propriului corp.

Dreptul la viață și dreptul la integritate fizică și psihică sunt examinate ca valori fundamentale, consacrate atât în ordinea constituțională, cât și în instrumentele internaționale privind drepturile omului. Teza prezintă opiniile doctrinare referitoare la întinderea dreptului la viață și reține concepția potrivit căreia acesta privește viața persoanei ca un întreg, nu doar existența sa biologică. Protecția vieții și a integrității constituie un reper central pentru analiza oricărei intervenții medicale asupra corpului uman.

În același timp, recunoașterea vieții ca valoare fundamentală nu exclude dreptul persoanei de a consimți sau de a refuza intervenții medicale. Din perspectiva dreptului privat, autonomia se manifestă ca drept de personalitate și presupune respectarea voinței individuale, a demnității și a integrității corporale. Cercetarea delimitează această facultate de ideea unui drept nelimitat de a dispune de viață, subliniind că autonomia persoanei funcționează în interiorul unui cadru normativ și axiologic.

Prin urmare, capitolul stabilește baza conceptuală necesară pentru tratarea consimțământului informat ca instrument juridic de exercitare a autonomiei. Accentul se deplasează de la libertatea în sens general spre condițiile concrete în care manifestarea de voință produce efecte juridice într-un raport medical.

Fundamentarea istorică a libertății include referiri la documente și instituții care au contribuit la limitarea arbitrariului și la recunoașterea persoanei ca titular de drepturi, de la Magna Carta Libertatum și dezvoltarea mecanismului *habeas corpu*[7]*s* până la declarațiile moderne de drepturi și instrumentele internaționale adoptate în secolul al XX-lea. Acest parcurs servește drept cadru pentru explicarea trecerii de la libertatea fizică la autonomia personală și la protecția juridică a deciziilor referitoare la integritatea corpului.

[7] CRISTE, M. Instituții constituționale contemporane. Timișoara: Universitatea de Vest, 2010, p. 168.

Analiza autonomiei personale și a drepturilor civile evidențiază rolul autonomiei de voință în arhitectura dreptului privat. În contextul intervențiilor asupra corpului uman, voința persoanei privește valori nepatrimoniale esențiale, precum viața, integritatea corporală și demnitatea. Consimțământul informat dobândește, astfel, semnificația unei instituții juridice care depășește nivelul unei simple formalități procedurale.

Capitolul cercetează doctrina consimțământului informat și evoluția reflecțiilor interdisciplinare, incluzând elemente de drept penal, teologie și filosofie, precum și libertatea în concepția existențialistă. Această perspectivă evidențiază că actul medical nu poate fi redus la o operațiune tehnică: el implică o relație între persoane și presupune respectarea demnității umane, a voinței pacientului și a responsabilității profesionale a medicului. Bioetica oferă dreptului civil un suport axiologic pentru înțelegerea autonomiei și a limitelor sale.

Concluziile capitolului I reține că libertatea individuală trebuie înțeleasă ca expresie juridică complexă a capacității persoanei de a decide asupra propriei existențe și asupra propriului corp. Consimțământul informat constituie un veritabil act juridic; validitatea intervenției medicale depinde de autenticitatea și calitatea voinței exprimate. Viciile de consimțământ își găsesc aplicabilitatea și în domeniul medical, iar informarea incompletă sau defectuoasă poate atrage consecințe juridice.

Analiza interdisciplinară justifică trecerea de la o verificare formală a consimțământului la o evaluare substanțială a voinței, inclusiv sub aspectul caracterului informat și al libertății reale de decizie. Totodată, cadrul european consacră obligația statelor de a garanta un consimțământ liber și informat, păstrând însă o marjă de apreciere în reglementarea unor materii sensibile. Teza identifică o lacună a doctrinei naționale în tratarea sistematică a efectelor juridice civile ale consimțământului în contextul avortului și eutanasiei.

Dimensiunea interdisciplinară este ilustrată și prin evoluția standardelor de etică medicală: Codul de la Nürnberg, elaborat după procesele de la Nürnberg, Declarația de la Helsinki privind cercetarea medicală pe subiecți umani și Declarația Organizației Mondiale a Sănătății privind promovarea drepturilor pacienților în Europa. Aceste repere au contribuit la consolidarea ideii că participarea persoanei la deciziile care o privesc trebuie să fie voluntară și informată, iar relația medicală implică respectarea demnității și a voinței individuale.

Capitolul al doilea (*Consimțământul informat ca act juridic civil*) tratează consimțământul informat ca act juridic de exercitare a libertății individuale și ca element de validitate al actelor de dispoziție asupra corpului uman. Manifestarea de voință a pacientului nu trebuie privită fragmentar sau exclusiv ca procedură administrativ-medicală, ci ca act juridic unilateral prin care acesta exercită drepturi de personalitate. Această calificare atrage aplicarea regulilor generale de

validitate ale Codului civil, cu particularitățile determinate de obiectul deciziei: corpul uman și integritatea persoanei.

Consimțământul medical presupune mai mult decât exprimarea formală a acordului. Voința trebuie să fie liberă, specifică, informată și lipsită de ambiguitate. În raportul dintre medic și pacient, obligația de informare are un rol esențial, deoarece permite pacientului să înțeleagă natura intervenției, riscurile relevante, alternativele existente și consecințele acceptării sau refuzului tratamentului. Semnarea unui formular, luată separat, nu demonstrează prin ea însăși că persoana a înțeles informația și a decis în cunoștință de cauză.

Cercetarea analizează condițiile de valabilitate ale consimțământului în context medical prin raportare la capacitate, discernământ și libertatea de decizie. Capacitatea juridică nu epuizează analiza: este necesară aprecierea concretă a posibilității persoanei de a înțelege informațiile relevante și consecințele opțiunilor sale în raport cu intervenția avută în vedere. De asemenea, eroarea esențială, reticența dolosivă și exploatarea stării de nevoie pot afecta formarea voinței.

În concluziile capitolului, teza susține că o intervenție medicală, chiar dacă este corect realizată din punct de vedere tehnic, rămâne fragilă sub aspect juridic dacă nu se întemeiază pe o voință calificată, formată prin informare inteligibilă și lipsită de vicii. Consimțământul nu trebuie redus la simpla semnătură pe un formular, ci evaluat prin raportare la procesul real de informare și decizie.

În consecință, examinarea consimțământului cere separarea acordului formal de procesul juridic și medical care îl precedă. Elementul central îl constituie manifestarea reală a voinței, formată după furnizarea informațiilor necesare și în absența presiunii sau a unei erori relevante. În funcție de intervenție, aprecierea trebuie să țină seama de caracterul ei, de riscurile prezentate, de alternative și de efectele refuzului, fără a transforma formularul scris într-o prezumție irefragabilă a înțelegerii pacientului.

Capacitatea, discernământul și informarea pacientului

Analiza condițiilor de valabilitate pornește de la necesitatea de a distinge între capacitatea juridică generală și capacitatea concretă de a înțelege o decizie medicală. Evaluarea trebuie raportată la natura și complexitatea intervenției, la informațiile care trebuie înțelese și la posibilitatea persoanei de a aprecia consecințele opțiunilor disponibile. Existența unui diagnostic medical, inclusiv psihiatric, nu poate substitui în mod automat evaluarea individuală a capacității de decizie.

Obligația de informare a medicului reprezintă o premisă indispensabilă a validității consimțământului. Informațiile trebuie să fie adecvate intervenției concrete, să privească riscurile

semnificative și alternativele posibile și să permită pacientului să ia o decizie reală. În raportul asimetric dintre profesionistul medical și pacient, datoria de informare funcționează ca un mecanism de prevenire a viciilor de consimțământ. Omisiunea sau denaturarea riscurilor poate afecta integritatea voinței și poate genera consecințe în planul răspunderii juridice.

Teza examinează, de asemenea, mandatul de ocrotire în viitor și îl interpretează ca pe un instrument prin care persoana își poate proiecta în avans exercitarea autonomiei, pentru situația în care nu va mai putea participa efectiv la luarea deciziilor. Mandatul și directivele medicale anticipate au finalități complementare, dar distincte: directiva exprimă preferințele medicale formulate în prealabil, în timp ce mandatul desemnează persoana împuternicită și stabilește limitele reprezentării sau ale sprijinului decizional.

Aplicarea acestor instrumente trebuie să fie însoțită de garanții care să permită verificarea aplicabilității lor la situația concretă, modificarea sau revocarea și recunoașterea voinței actuale atunci când pacientul își recapătă capacitatea de a decide. Cercetarea pledează pentru armonizarea legislației speciale din domeniul sănătății cu dispozițiile Codului civil și pentru evitarea unei abordări paternaliste care transformă pacientul într-un participant pasiv al deciziei medicale.

Teza tratează și situațiile în care consimțământul nu poate fi obținut în mod obișnuit, precum urgențele în care pacientul este inconștient și sunt necesare măsuri imediate pentru protejarea vieții ori stabilizarea stării de sănătate. Sunt discutate, de asemenea, situațiile speciale care implică persoane cu afecțiuni psihice severe, riscuri pentru sănătatea publică și dreptul pacientului de a nu cunoaște anumite informații. Aceste excepții nu înlătură necesitatea unor condiții și garanții, ci confirmă importanța unei aprecieri individualizate și proporționale.

În subcapitolul intitulat *Consimțământul informat în contextul avortului*, teza examinează interacțiunea dintre autonomia corporală a femeii, protecția vieții și condițiile legale de efectuare a intervenției. Analiza include contribuțiile doctrinare, reglementările din Republica Moldova, normele civile din alte jurisdicții europene și conflictul dintre autonomia pacientei și obiecția de conștiință a personalului medical. Problema este abordată ca una de drept civil și de protecție a drepturilor persoanei, fără a elimina relevanța reglementărilor speciale din domeniul sănătății și a normelor de drept penal.

În Republica Moldova, cadrul normativ privind sănătatea reproducerii și întreruperea voluntară a sarcinii reglementează anumite condiții și proceduri de furnizare a serviciilor. Cu toate acestea, din perspectiva dreptului civil, rămân necesare clarificări privind corelarea acestor norme cu principiile autonomiei de voință, ale capacității de exercițiu și ale consimțământului informat. Cercetarea subliniază că decizia pacientei nu poate fi evaluată exclusiv prin raportare la

normele generale privind capacitatea, ci presupune examinarea coroborată a Codului civil, a legislației privind ocrotirea sănătății și a reglementărilor speciale în materia sănătății reproducerii.

O atenție distinctă este acordată pacientelor minore și altor persoane vulnerabile. În asemenea situații, implicarea reprezentantului legal trebuie analizată în raport cu capacitatea concretă a pacientei de a înțelege informația, caracterul liber al deciziei și interesul superior al minorei. Cercetarea identifică dificultăți atunci când reprezentantul legal se află în conflict de interese, refuză consimțământul în mod potențial abuziv sau nu poate fi contactat în timp util.

Totodată, teza examinează și obiecția de conștiință a personalului medical, analizând necesitatea de a concilia libertatea de conștiință a profesionistului cu dreptul pacientei de a avea acces efectiv la serviciile permise de lege și la informații relevante. Soluția juridică nu poate fi redusă la afirmarea abstractă a unuia dintre drepturi; ea reclamă reguli procedurale clare, previzibile și orientate spre protecția efectivă a persoanei.

În dreptul Republicii Moldova, analiza coroborează normele privind sănătatea reproducerii cu regulile care sancționează provocarea ilegală a avortului. Teza examinează art. 159 din Codul penal și condițiile în care întreruperea sarcinii poate atrage răspunderea penală, inclusiv efectuarea în afara instituțiilor ori cabinetelor autorizate, intervenția unei persoane fără studiile medicale necesare și depășirea termenului legal în lipsa indicațiilor medicale prevăzute. În paralel, Legea nr. 138/2012 privind sănătatea reproducerii recunoaște importanța informării și a accesului la servicii sigure de sănătate reproductivă.

Dimensiunea empirică este completată prin datele statistice citate în teză[8]: potrivit analizei pentru perioada 2015–2020, numărul întreruperilor de sarcină în Republica Moldova a scăzut cu aproximativ 40% față de anul 2015, când au fost raportate 14.059 de cazuri. Pentru anul 2020, categoria de vârstă 20–34 de ani reprezenta 65,10% dintre cazuri, iar persoanele de 35 de ani și peste – 28,82%. Aceste date sunt folosite în lucrare pentru contextualizarea socială a reglementării și a importanței informării.

Abordarea comparativă a avortului și protecția persoanelor vulnerabile

Analiza comparativă a reglementărilor europene urmărește evidențierea diferențelor privind termenele, condițiile și garanțiile aplicabile întreruperii voluntare a sarcinii. Teza nu prezintă modelele străine ca soluții care ar putea fi preluate automat, ci le examinează în raport cu specificul dreptului civil al Republicii Moldova și cu necesitatea asigurării unui consimțământ real. Comparația permite identificarea unor mecanisme de protecție și a unor probleme legate de

[8] Raport statistic nr. 13 privind întreruperea de sarcină (în termenele până la 21 săptămâni, disponibil la: https://cidsr.md/wp-content/uploads/2021/11/Raport-Statistic-nr.-13-privind-intreruperea-de-sarcina-2020.pdf

accesul la serviciile medicale, informare și conflictul dintre convingerile personalului medical și drepturile pacientului.

În cazul minorelor, cercetarea propune ca dezacordul reprezentantului legal să nu devină, prin el însuși, un obstacol absolut atunci când există conflict de interese sau risc pentru drepturile și siguranța minorei. Se evidențiază necesitatea unei evaluări individuale a maturității, a capacității de înțelegere și a caracterului liber al deciziei, precum și a unei proceduri accelerate și independente, suficient de rapide pentru a nu compromite accesul la serviciul medical în limitele legale.

Mecanismele de protecție trebuie să asigure audierea minorei într-un cadru confidențial, adaptat vârstei și nivelului său de înțelegere, accesul la informații medicale inteligibile și protecția împotriva constrângerii. Evaluarea poate implica specialiști din domeniul medical și al protecției copilului, însă autoritatea competentă să soluționeze conflictul și condițiile în care acordul reprezentantului poate fi suplinit trebuie stabilite expres de lege. Astfel, nu se urmărește eliminarea garanțiilor reprezentării legale, ci instituirea unui remediu efectiv pentru cazurile în care mecanismele curente nu servesc interesului superior al minorei.

Această analiză se înscrie în concluzia mai generală că existența unor proceduri legale nu este suficientă dacă ele nu sunt accesibile, eficiente și compatibile cu exercitarea autonomiei. Consimțământul informat trebuie să fie sprijinit de informație adecvată, de evaluarea individuală a capacității și de mecanisme care permit soluționarea promptă a conflictelor.

Analiza comparativă evidențiază diferențe concrete între regimurile naționale. În Italia, Legea nr. 194/1978 reglementează condițiile și procedura întreruperii voluntare a sarcinii în primele 90 de zile, inclusiv rolul serviciilor de consiliere și al informării și, în situațiile prevăzute, un interval de șapte zile înaintea intervenției; art. 9 reglementează obiecția de conștiință. În Polonia, cadrul este mult mai restrictiv, iar hotărârea Tribunalului Constituțional din 22 octombrie 2020 a înlăturat anomaliile fetale ca temei legal distinct. Comparația este utilizată pentru a identifica garanții procedurale, nu pentru a recomanda transpunerea automată a unor soluții străine.

Consimțământul informat în contextul eutanasiei

Eutanasia ridică probleme juridice deosebit de sensibile, deoarece decizia privește sfârșitul vieții și raportul dintre autonomia persoanei, dreptul la viață și obligația statului de a proteja persoanele vulnerabile. Teza examinează contribuțiile doctrinare, valențele consimțământului în materia vieții și sănătății prin prisma Codului civil al Republicii Moldova, precum și reglementări europene relevante. Analiza distinge între refuzul sau retragerea consimțământului

pentru un tratament, neinițierea ori întreruperea tratamentelor disproporționate, îngrijirile paliative, sedarea paliativă, eutanasie și sinuciderea asistată.

În cadrul juridic al Republicii Moldova, cercetarea constată lipsa unei reglementări explicite care să autorizeze eutanasia. Consimțământul informat, chiar dacă este exprimat liber și conștient, nu poate produce de la sine efecte juridice care să justifice suprimarea vieții în afara cadrului legal. Teza tratează această situație ca expresie a orientării normative spre protecția vieții și evidențiază nevoia unor delimitări legislative mai clare între conduitele medicale legitime la sfârșitul vieții și faptele care intră sub incidența normelor penale.

O parte importantă a cercetării privește implicațiile Codului civil în raport cu serviciile de tratament, obligația de informare, consimțământul la intervenție și consecințele juridice ale nerespectării voinței pacientului. Sunt analizate și instrumentele prin care persoana își poate exprima în avans preferințele pentru situația în care nu va mai putea lua o decizie. Autorul subliniază că directivele anticipate și mandatul de ocrotire în viitor trebuie să fie integrate coerent în procesul decizional medical.

Capitolul compară modelele europene care au reglementat anumite forme de eutanasie sau de asistență medicală la moarte cu cadrul moldovenesc. Comparația urmărește identificarea criteriilor de protecție și a garanțiilor instituite în alte jurisdicții, fără a prezuma că legalizarea eutanasiei reprezintă soluția propusă pentru Republica Moldova. În mod explicit, propunerea privind deciziile la sfârșitul vieții este orientată spre reglementarea clară a îngrijirilor paliative și a deciziilor medicale legitime, nu spre legalizarea eutanasiei.

În materia sfârșitului vieții, teza insistă asupra necesității de a nu confunda eutanasia și sinuciderea asistată cu refuzul tratamentului, retragerea consimțământului, neinițierea ori întreruperea tratamentelor disproporționate și acordarea îngrijirilor paliative, inclusiv sedarea paliativă. Distincțiile au efecte asupra calificării juridice a conduitei personalului medical și asupra răspunderii acestuia. În dreptul Republicii Moldova, art. 148 din Codul penal și regimul general de protecție a vieții impun o delimitare atentă între conduita interzisă și deciziile medicale legitime de la sfârșitul vieții.

Sinteza capitolului al II-lea relevă mutația de la o exigență formală, de natură administrativ-medicală, către recunoașterea consimțământului informat ca nucleu al autonomiei de voință în dreptul civil. Manifestarea pacientului este analizată ca act juridic unilateral de dispoziție asupra drepturilor de personalitate, supus regimului de validitate al Codului civil, cu particularitățile care derivă din caracterul personal și nepatrimonial al drepturilor în discuție.

Voința pacientului trebuie să fie formată prin accesul la o informare exhaustivă și inteligibilă și să fie imună la vicii. În raportul asimetric dintre profesionist și pacient, obligația de

informare funcționează ca mecanism de prevenire a erorii și a reticenței dolosive și contribuie la protejarea libertății de decizie. Lipsa consimțământului valabil poate reprezenta o atingere adusă integrității fizice și drepturilor de personalitate, însă analiza răspunderii civile trebuie să distingă condițiile acesteia și să nu deducă în mod automat existența tuturor elementelor răspunderii dintr-o simplă neregularitate formală.

Capitolul evidențiază valoarea mandatului de ocrotire în viitor ca mecanism prin care instrucțiunile formulate anterior pot orienta conduita medicală în situații critice. Pentru ca această instituție să funcționeze efectiv, este necesară armonizarea legislației speciale în domeniul sănătății cu principiile Codului civil și clarificarea raportului dintre directivele anticipate, mandat, reprezentantul legal și persoanele apropiate pacientului.

Concluzia centrală este că protecția autonomiei individuale presupune un cadru normativ coerent, în care regulile de informare, exprimare, documentare și revocare a consimțământului sunt suficient de clare. Această concluzie fundamentează analiza ulterioară a limitelor impuse de ordinea publică și morala socială, în special în situațiile sensibile ale avortului și eutanasiei.

Concluziile capitolului al doilea subliniază, în plus, relevanța mandatului de ocrotire în viitor și a directivelor medicale anticipate pentru continuitatea voinței persoanei. Eficiența acestor instrumente depinde de identificarea clară a conținutului lor, de modalitățile de modificare sau revocare și de relația cu reprezentarea legală. În situația în care pacientul nu își mai poate exprima opțiunea, instrumentele întocmite anterior pot contribui la orientarea deciziei medicale, fără a autoriza depășirea limitelor impuse de lege.

Cel de-al treilea capitol, intitulat *Limitele libertății individuale: ordinea publică și morala socială în materia avortului și a eutanasiei*, examinează conflictul dintre dreptul la viață și dreptul la viață privată, precum și ordinea publică și bunele moravuri ca limite ale autonomiei individuale în dreptul privat moldovenesc. Cercetarea pornește de la constatarea că libertatea individuală nu are caracter absolut, iar exercitarea ei trebuie raportată la drepturile celorlalți și la valorile fundamentale protejate de lege. În materia avortului și eutanasiei, această problemă dobândește o intensitate aparte, deoarece deciziile personale se intersectează cu obligațiile pozitive ale statului privind protecția vieții.

Ordinea publică și bunele moravuri sunt examinate ca instrumente de echilibrare a intereselor concurente, nu numai ca limite externe ale autonomiei. Ele permit prevenirea unor consecințe contrare protecției demnității umane și coeziunii sociale, dar aplicarea lor trebuie să rămână compatibilă cu principiile legalității și proporționalității. În acest sens, recunoașterea autonomiei persoanei nu echivalează cu libertatea nelimitată de a solicita orice intervenție, iar

protecția vieții nu elimină obligația de a respecta integritatea corporală și dreptul la o decizie informată.

Analiza jurisprudenței CtEDO urmărește să determine modul în care Convenția echilibrează art. 2, care protejează dreptul la viață, cu art. 8, care protejează viața privată și autonomia personală. Teza subliniază că deciziile legate de corp și existență pot intra în sfera vieții private, dar din aceasta nu rezultă automat consacrarea unui drept autonom la avort sau a unui drept general la moarte. În schimb, jurisprudența acordă o importanță deosebită garanțiilor procedurale și obligațiilor pozitive ale statului.

Acest cadru jurisprudențial oferă criterii de examinare a legislației Republicii Moldova: procedurile trebuie să fie accesibile, previzibile și efective, iar mecanismele de informare și de luare a deciziilor trebuie să protejeze voința persoanei fără a înlătura marja de apreciere recunoscută statelor în materii sensibile.

Raportul dintre art. 2 și art. 8 din Convenție reprezintă un reper constant al analizei: primul impune obligații de protecție a vieții, în timp ce al doilea cuprinde respectarea vieții private și a autonomiei personale. În materii sensibile, Curtea nu soluționează conflictul prin recunoașterea necondiționată a unei libertăți absolute, ci examinează cadrul normativ, marja de apreciere a statului și existența garanțiilor procedurale. De aici rezultă că efectivitatea procedurilor este la fel de importantă ca formularea abstractă a dreptului.

Standardele CtEDO în materia avortului

În materia avortului, analiza jurisprudenței CtEDO evidențiază că Convenția nu consacră un drept autonom la avort, însă deciziile privind integritatea corporală și viața privată pot intra în domeniul de protecție al art. 8. În consecință, obligațiile statului nu se epuizează prin adoptarea unor norme care permit întreruperea sarcinii în anumite condiții; este necesar ca procedurile stabilite să poată fi accesate în practică și să asigure examinarea efectivă a situației individuale.

Teza pune în evidență rolul obligațiilor pozitive ale statului atunci când legislația națională permite anumite intervenții medicale. Accesul real la informații medicale relevante, claritatea criteriilor, disponibilitatea unei proceduri funcționale și soluționarea în timp util a divergențelor sunt elemente care influențează posibilitatea persoanei de a lua o decizie autonomă. Dacă aceste garanții lipsesc sau funcționează doar formal, consimțământul riscă să nu reprezinte expresia unei alegeri efective.

Totodată, jurisprudența europeană reflectă existența unei marje de apreciere a statelor în domenii asupra cărora nu există un consens uniform. Această marjă nu înlătură necesitatea respectării drepturilor garantate de Convenție și nici obligația de a asigura coerența dintre norma internă și aplicarea sa. Teza folosește aceste repere pentru a evalua reglementarea Republicii

Moldova privind sănătatea reproducerii, întreruperea voluntară a sarcinii și consimțământul pacientelor.

Analiza comparată este relevantă în special pentru situațiile în care se intersectează drepturile pacientelor minore, vulnerabilitatea medicală și conflictul cu reprezentantul legal sau cu obiecția de conștiință a personalului medical. Concluzia nu constă în preluarea mecanică a unui model străin, ci în necesitatea unor reguli naționale clare și a unor garanții procedurale care să facă efectivă decizia permisă de lege, cu respectarea intereselor protejate și a cerințelor de securitate juridică.

Cauzele discutate în teză ilustrează această abordare. În Vo c. Franței[9], Curtea a evitat să tranșeze în abstract dacă fătul beneficiază de dreptul la viață în sensul art. 2, în lipsa unui consens european cu privire la statutul său, punând în evidență rolul mecanismelor juridice de protecție. În Boso c. Italiei[10] a fost analizat echilibrul dintre interesele femeii însărcinate și cele legate de viața intrauterină. În Tysiąc c. Poloniei[11] și R.R. c. Poloniei[12], analiza a reliefat importanța procedurilor efective, a accesului la informații și a mecanismelor care permit exercitarea în practică a drepturilor recunoscute de legislația națională.

În cauza A, B și C c. Irlandei[13], Curtea a precizat că art. 8 nu consacră un drept autonom la avort și că statele dispun de o marjă de apreciere largă. Totuși, cadrul normativ trebuie să fie însoțit de mecanisme efective atunci când legislația permite întreruperea sarcinii în anumite circumstanțe. În ansamblu, jurisprudența analizată nu consacră un drept general la avort, dar impune ca procedurile, informarea și căile de atac să nu facă iluzorie exercitarea drepturilor pe care dreptul intern le recunoaște.

Standardele CtEDO privind eutanasia și deciziile de sfârșit de viață

În privința eutanasiei și a deciziilor de sfârșit de viață, cercetarea constată că CtEDO nu interpretează art. 2 din Convenție ca temei al unui drept general la moarte. În același timp, deciziile referitoare la integritatea corporală și la modalitatea de desfășurare a vieții personale pot avea legătură cu art. 8, astfel încât respectarea autonomiei nu poate fi exclusă din analiză. Curtea lasă statelor o marjă de apreciere semnificativă în reglementarea acestor materii, ținând seama de caracterul sensibil al problemelor și de necesitatea prevenirii abuzurilor.

---

[9] VO v. France [MC], nr. 53924/00, hotărârea din 8 iulie 2004. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61887.

[10] BOSO v. Italy (dec.), nr. 50490/99, decizia din 5 septembrie 2002. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-23338.

[11] TYSIĄC v. Poland, nr. 5410/03, hotărârea din 20 martie 2007. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-79812.

[12] R.R. v. Poland, nr. 27617/04, hotărârea din 26 mai 2011. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-104911.

[13] A, B AND C v. Ireland [MC], nr. 25579/05, hotărârea din 16 decembrie 2010. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-102332.

Analiza jurisprudențială evidențiază că problema nu este soluționată numai prin recunoașterea sau negarea abstractă a autonomiei. Contează existența unor garanții privind capacitatea persoanei de a decide, caracterul liber și informat al voinței, prevenirea presiunilor și procedurile prin care se verifică respectarea condițiilor impuse de lege. Totodată, trebuie diferențiate decizia de a refuza un tratament, întreruperea unei intervenții disproporționate și administrarea îngrijirilor paliative de conduita care urmărește în mod direct provocarea morții.

Concluziile capitolului al III-lea rețin că nu există drepturi absolute în materia avortului și a deciziilor de sfârșit de viață. CtEDO nu consacră nici un drept autonom la avort, nici un drept general la moarte, dar recunoaște importanța autonomiei individuale în sfera vieții private. Protecția oferită de Convenție se realizează, în bună măsură, prin obligații pozitive ale statului și prin cerința unor proceduri clare, accesibile și eficiente.

Un standard important al consimțământului informat, desprins din această jurisprudență, este că voința pacientului trebuie să fie reală, liberă și informată, nu doar consemnată formal. Analiza confirmă necesitatea unei legislații care să delimiteze conduita medicală permisă, să prevină arbitrariul și să ofere remedii efective, păstrând echilibrul dintre autonomia persoanei și protecția vieții.

În analiza deciziilor de sfârșit de viață sunt discutate, între altele, cauzele Pretty c. Regatului Unit[14], Haas c. Elveției[15], Koch c. Germaniei[16], Lambert și alții c. Franței[17], Mortier c. Belgiei[18] și Karsai c. Ungariei[19]. Acestea reflectă distincția dintre protejarea autonomiei în sfera vieții private și inexistența unui drept absolut la moarte. Curtea a recunoscut în mod constant marja de apreciere a statelor și legitimitatea instituirii unor condiții pentru prevenirea abuzurilor, acordând importanță garanțiilor procedurale și evaluării circumstanțelor individuale.

Ultimul capitol (*Analiza comparativă și perspective de reformă ale legislației Republicii Moldova*) îndeplinește funcția de sinteză și aplicabilitate practică a cercetării. Modelele europene de reglementare sunt evaluate în raport cu realitățile legislative din Republica Moldova, pentru identificarea bunelor practici și a limitelor care trebuie avute în vedere la formularea

[14] PRETTY v. the United Kingdom, nr. 2346/02, hotărârea din 29 aprilie 2002. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60448.
[15] HAAS v. Switzerland, nr. 31322/07, hotărârea din 20 ianuarie 2011. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-102940.
[16] KOCH v. Germany, nr. 497/09, hotărârea din 19 iulie 2012. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112282.
[17] LAMBERT AND OTHERS v. France [MC], nr. 46043/14, hotărârea din 5 iunie 2015. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-155352.
[18] MORTIER v. Belgium, nr. 78017/17, hotărârea din 4 octombrie 2022. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-219988.
[19] DÁNIEL KARSAI v. Hungary, nr. 32312/23, hotărârea din 13 iunie 2024. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-234151.

propunerilor de reformă. Comparația nu urmărește transplantul automat al soluțiilor străine, ci selectarea unor mecanisme care pot contribui la coerența sistemului național și la protejarea efectivă a drepturilor pacientului.

Cercetarea evidențiază că modernizarea Codului civil a consacrat principii importante în materia protecției persoanei fizice, însă implementarea lor în legislația specială din domeniul medical rămâne deficitară. Se observă o antinomie între instrumentele civile care permit persoanei să își organizeze din timp sprijinul și reprezentarea, precum mandatul de ocrotire în viitor, și regulile speciale care nu dezvoltă suficient efectele acestor instrumente în raporturile medicale.

În materia sfârșitului vieții, teza identifică incertitudini în delimitarea refuzului tratamentului, a întreruperii terapiei disproporționate, a îngrijirii paliative, a sedării paliative și a eutanasiei. Aceste conduite au scopuri, condiții de aplicare și consecințe juridice diferite și nu trebuie asimilate automat. În materia avortului, dificultățile se referă în special la consimțământul pacientelor minore și al persoanelor cu tulburări psihice, la suplinirea consimțământului și la protecția interesului persoanei în situații de conflict cu reprezentantul legal.

Capitolul susține că lacunele normative pot afecta securitatea juridică atât a pacientului, cât și a personalului medical. În lipsa unor reguli clare privind capacitatea concretă de a consimți, documentarea informării și aplicarea directivelor anticipate, există riscul interpretărilor divergente. Din această perspectivă, intervenția legislativă trebuie să fie coerentă, să coreleze Codul civil cu legislația specială și să instituie garanții procedurale proporționale cu gravitatea deciziilor.

Comparația nu urmărește să stabilească un singur model european aplicabil tuturor statelor, ci să evidențieze instrumente și garanții relevante pentru dreptul național. Modelele examinate diferă în ceea ce privește condițiile de acces la avort, obiecția de conștiință, formele de asistență medicală la sfârșitul vieții și rolul procedurilor de control. În aprecierea lor, teza are în vedere atât autonomia pacientului, cât și protecția persoanelor vulnerabile și necesitatea prevenirii deciziilor luate sub presiune ori fără discernământ adecvat.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A CADRULUI JURIDIC

Cercetarea a urmărit delimitarea și configurarea libertății individuale în contextul exercitării consimțământului informat în materii sensibile precum avortul și eutanasia. Analiza nu s-a limitat la prezentarea normelor, ci a urmărit reevaluarea conceptuală a autonomiei voinței în raport cu limitele impuse de ordinea publică, bunele moravuri și protecția vieții. Rezultatul central constă în argumentarea unei concepții unitare asupra consimțământului informat în dreptul civil, în care acesta reprezintă manifestarea juridică prin care persoana exercită drepturi de personalitate asupra propriului corp.

În primul rând, consimțământul informat trebuie calificat ca act juridic civil, supus regulilor generale de validitate și particularităților determinate de obiectul său. Actul privește corpul uman, integritatea persoanei și uneori decizii cu consecințe ireversibile. Pentru a fi valabil, consimțământul trebuie să provină de la o persoană care are capacitatea și discernământul necesare, să fie exprimat liber și să se întemeieze pe informații suficiente și inteligibile. Semnarea unui formular nu demonstrează, prin ea însăși, caracterul autentic și informat al voinței.

În al doilea rând, obligația de informare a profesionistului medical este o condiție indispensabilă pentru exercitarea autonomiei. Informarea trebuie să includă natura și scopul intervenției, riscurile relevante, beneficiile, alternativele și consecințele refuzului. Omisiunile sau denaturările pot afecta integritatea voinței și pot pune în discuție validitatea actului. Totuși, analiza răspunderii trebuie să distingă între încălcarea autonomiei, atingerea integrității corporale, neexecutarea obligațiilor contractuale și prejudiciul reparabil; nu se instituie o răspundere automată, independentă de condițiile legii.

În al treilea rând, autonomia individuală nu este absolută, însă nici protecția vieții nu trebuie interpretată astfel încât să elimine în orice situație dreptul unei persoane capabile de a refuza o intervenție. Deciziile medicale trebuie evaluate individual, ținând seama de discernământ, informare, caracterul liber al consimțământului, vulnerabilitatea persoanei, scopurile legitime ale intervenției și existența unor alternative mai puțin intruzive. Aceste repere permit o examinare juridică concretă și evită soluțiile bazate pe prezumții generale.

În al patrulea rând, avortul și eutanasia trebuie analizate în cadrul unor regimuri juridice distincte. În materia sănătății reproducerii, legislația națională recunoaște drepturi și stabilește condiții și proceduri pentru întreruperea sarcinii. Accesul efectiv la servicii permise de lege, informarea, protecția confidențialității și clarificarea consimțământului minorelor rămân aspecte esențiale. În materia eutanasiei, teza constată lipsa unei reglementări exprese care să o autorizeze

în Republica Moldova și susține că voința pacientului nu poate produce, în cadrul normativ analizat, efecte care să legitimeze suprimarea vieții.

În al cincilea rând, refuzul tratamentului, limitarea intervențiilor disproporționate și îngrijirea paliativă trebuie delimitate de eutanasie. O lege specială privind îngrijirile paliative și drepturile pacienților la sfârșitul vieții ar putea clarifica deciziile medicale legitime și ar reduce insecuritatea pentru pacienți și profesioniști. Propunerea nu urmărește legalizarea eutanasiei, ci reglementarea previzibilă a situațiilor de sfârșit de viață și a obligațiilor de respectare a demnității pacientului.

În al șaselea rând, legislația medicală specială trebuie corelată cu Codul civil modernizat. Articolele referitoare la mandatul de ocrotire în viitor oferă instrumente pentru desemnarea unui mandatar care să participe la decizii atunci când persoana nu își mai poate exprima voința. Pentru ca aceste instrumente să fie efective în practică, sunt necesare reguli privind recunoașterea și aplicarea directivelor anticipate, verificarea actualității documentelor, soluționarea neclarităților și prioritatea voinței actuale atunci când pacientul își recapătă capacitatea.

În al șaptelea rând, protecția persoanelor vulnerabile trebuie întărită fără a se transforma într-o negare automată a autonomiei. Pentru minorele care solicită întreruperea sarcinii, teza propune un mecanism de suplinire a consimțământului pentru situațiile în care reprezentarea obișnuită nu poate fi utilizată în timp util ori nu răspunde interesului superior al minorei. Pentru pacienții cu tulburări psihice, este necesară evaluarea individuală a capacității de decizie și delimitarea atribuțiilor reprezentantului. Diagnosticul sau starea de vulnerabilitate nu trebuie să înlocuiască analiza concretă a discernământului.

În al optulea rând, instituirea unui Registru Electronic Național al Consimțământului și Mandatelor de Ocrotire ar putea facilita identificarea instrumentelor juridice relevante pentru actul medical. Registrul trebuie însoțit de reguli stricte de confidențialitate, acces limitat la scopul medical legitim, jurnalizarea accesărilor, securitate informatică, actualizare și proceduri de continuitate. Identificarea pacientului nu poate justifica accesul necondiționat la toate datele medicale ale acestuia.

În al nouălea rând, introducerea statutului juridic al persoanei de încredere ar consolida participarea pacientului la propriile decizii. Persoana de încredere ar putea facilita dialogul cu personalul medical și înțelegerea informațiilor, fără să dobândească automat dreptul de a decide în locul pacientului capabil. Pentru situațiile de incapacitate, atribuțiile trebuie să se întemeieze pe un mandat ori pe o dispoziție legală clară și să respecte preferințele cunoscute ale pacientului.

În al zecelea rând, documentarea consimțământului trebuie să fie suficientă, proporțională cu natura intervenției și adaptată riscurilor sale. Trebuie clarificat când se impune forma scrisă și

când poate fi acceptată forma orală documentată. Accesul la documentația medicală relevantă și consemnarea informațiilor furnizate contribuie la protejarea drepturilor pacientului și la previzibilitatea raporturilor juridice. Procedurile nu trebuie să devină excesiv formalizate, dar nici nu trebuie să reducă autonomia la o semnătură pe un formular standard.

În ansamblu, concluzia tezei este că libertatea individuală, în dimensiunea sa juridică, trebuie înțeleasă ca autonomie exercitată în condițiile legii și în raport cu valorile fundamentale ale societății. Consimțământul informat constituie instrumentul central prin care autonomia se manifestă concret, însă eficiența sa depinde de calitatea informării, de capacitatea persoanei, de absența viciilor și de existența unui cadru normativ coerent. Dreptul civil al Republicii Moldova este chemat să reducă fragmentarea normativă, să armonizeze legislația medicală cu Codul civil și să asigure un echilibru real între autonomia persoanei, demnitate și protecția vieții.

Propunerile de reformă formează un ansamblu coerent, nu o enumerare de modificări izolate. Armonizarea Codului civil cu Legea privind drepturile și responsabilitățile pacientului ar clarifica instrumentele juridice disponibile pacientului și modul în care personalul medical trebuie să se raporteze la ele. Un cadru specific pentru deciziile de sfârșit de viață ar delimita refuzul legal al tratamentului și îngrijirea paliativă de conduitele interzise de legea penală. Mecanisme adaptate pentru minore și pentru persoanele cu tulburări psihice ar sprijini autonomia și ar menține garanțiile de protecție. Registrul electronic național și statutul juridic al persoanei de încredere ar facilita valorificarea voinței exprimate anterior, cu condiția protejării confidențialității și a securității datelor.

Teza subliniază, de asemenea, rolul instanțelor și al profesioniștilor din domeniul sănătății în interpretarea normelor. Formularea clară a legii nu poate elimina toate cazurile dificile, în special atunci când capacitatea este contestată, membrii familiei nu sunt de acord sau urgența medicală limitează timpul disponibil pentru consultare. O abordare juridică coerentă trebuie, prin urmare, să combine normele materiale cu garanțiile procedurale, documentarea, accesul la actele relevante și posibilitatea verificării unei decizii atunci când circumstanțele o justifică. Aceste mecanisme contribuie la asigurarea faptului că autonomia pacientului nu rămâne o garanție pur teoretică și nici nu devine un temei pentru ignorarea protecției vieții.

BIBLIOGRAFIE

I. Acte normative și de reglementare

[1]. REPUBLICA MOLDOVA. PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. Constituția Republicii Moldova. Adoptată la 29 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1, 12 august 1994.

[2]. REPUBLICA MOLDOVA. PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. Codul civil al Republicii Moldova: Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82–86, 22 iunie 2002, art. 661. Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 66–75, 1 martie 2019, art. 132.

[3]. REPUBLICA MOLDOVA. PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. Codul penal al Republicii Moldova: Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 128–129, 13 septembrie 2002, art. 1012. Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 72–74, 14 aprilie 2009, art. 195.

[4]. REPUBLICA MOLDOVA. PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. Legea ocrotirii sănătății nr. 411 din 28 martie 1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 34, 22 iunie 1995, art. 373.

[5]. REPUBLICA MOLDOVA. PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. Legea nr. 263 din 27 octombrie 2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 176–181, 30 decembrie 2005, art. 867.

[6]. REPUBLICA MOLDOVA. MINISTERUL SĂNĂTĂȚII. Codul deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului. Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 192 din 24 martie 2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 92–102, 31 martie 2017, art. 268.

II. Lucrări de specialitate și resurse electronice

[7]. CRISTE, M. Instituții constituționale contemporane. Timișoara: Universitatea de Vest, 2010, p. 168.

[8]. Raport statistic nr. 13 privind întreruperea de sarcină (în termenele până la 21 săptămâni) [resursă electronică]. Disponibil la: https://cidsr.md/wp-content/uploads/2021/11/Raport-Statistic-nr.-13-privind-intreruperea-de-sarcina-2020.pdf

III. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

[9]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. VO v. France [MC], cererea nr. 53924/00, hotărârea din 8 iulie 2004. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61887

[10]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. BOSO v. Italy (dec.), cererea nr. 50490/99, decizia din 5 septembrie 2002. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-23338

[11]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. TYSIĄC v. Poland, cererea nr. 5410/03, hotărârea din 20 martie 2007. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-79812

[12]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. R.R. v. Poland, cererea nr. 27617/04, hotărârea din 26 mai 2011. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-104911
[13]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. A, B and C v. Ireland [MC], cererea nr. 25579/05, hotărârea din 16 decembrie 2010. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-102332
[14]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. PRETTY v. the United Kingdom, cererea nr. 2346/02, hotărârea din 29 aprilie 2002. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60448
[15]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. HAAS v. Switzerland, cererea nr. 31322/07, hotărârea din 20 ianuarie 2011. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-102940
[16]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. KOCH v. Germany, cererea nr. 497/09, hotărârea din 19 iulie 2012. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112282
[17]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. LAMBERT AND OTHERS v. France [MC], cererea nr. 46043/14, hotărârea din 5 iunie 2015. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-155352
[18]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. MORTIER v. Belgium, cererea nr. 78017/17, hotărârea din 4 octombrie 2022. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-219988
[19]. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI. DÁNIEL KARSAI v. Hungary, cererea nr. 32312/23, hotărârea din 13 iunie 2024. HUDOC. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-234151

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

1. GHEORGHIȚĂ, N., *Euthanasia- Between Good Death and Christian Death,* monografie, Editura LAP Lambert Academic Publishing, Chișinău, 2021, ISBN 978-620-4-20618-9, 48 p.

2. **GHEORGHIȚĂ, N.,** *Problema infertilității și reproducerea asistată medical în Republica Moldova. Aspecte medicale, etice și legislative,* în „Vector European" nr. 1/2023, ISSN: 2345-1106, p.20-27, CZU 612.6:347.6, http://orcid.org/0000-0001-7423-9039;

3. **GHEORGHIȚĂ, N.,** *Law and Morality: An Apparent Contradiction* – în „Acta Universitatis Danubius. Juridica" vol. 17 , nr.2/2021, Editura Universitară Danubius, ISSN: 1844-8062, pag. 40-48, Galaţi, 2021;

4. **GHEORGHIȚĂ, N.,** *Libertatea ființei umane și bioetica- o perspectivă creștină-* Materialele conferinței internaționale „*Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene",* 11 decembrie 2020, Chișinău, ISBN 978-342-3-9, pag. 81-86, Chișinău, 2021;

5. **GHEORGHIȚĂ, N.,** *Dreptul la viață al ființei umane. Este embrionul o ființă?*- Materialele conferinței științifice cu participare internațională „*Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice*". Chișinău, 25.02.2021*,* ISBN 978-9975-3346-8-6, pag. 137-142, Chișinău, 2021;

6. GHEORGHIȚĂ, N., *Euthanasia- Between Good Death and Christian Death* - Materialele conferinţei internaţionale „*Integrarea Europeană – realităţi şi perspective*", 14-15 mai 2021, Universitatea „Danubius" din Galaţi, ISSN: 2067-9211, pag.11-16, Galați, 2021;

7. **GHEORGHIȚĂ, N.,** *Dreptul la libera exprimare în contextul integrării europene***,** Materialele conferinței internaționale: *"Teoria și practica administrării publice"***-** Academia de Administrare Publică din Moldova, 21.05.2021**,** ISBN 978-9975-3492-6-0, pag. 114-117, Chișinău, 2021;

8. **GHEORGHIȚĂ, N.,** *The Value of the Water in the Romanian Christian Tradition and its Current Legal Protection*- Materialele conferinței internaționale *„The Danube - Axis of European Identity", în „*Jurnal of Danubian Studies and Research*",* vol. 11 nr. 2/2021, Universitatea „Danubius" Galați, ISSN 2284-5224, pag. 29-40, Galați, 2021;

9. **GHEORGHIȚĂ, N.,** *Libertate și responsabilitate în pandemie* – Materialele conferinţei internaţionale „*Promovarea Valorilor Social –Economice în Contextul Integrării europene*",

ediția a IV-a, 3-4 decembrie 2021, Universitatea de Studii Europene din Moldova, Chișinău, ISBN: 978-9975-0-3, ISBN: 978-9975-2-7, pag. 61-64, Chișinău, 2022;

10. **GHEORGHIȚĂ, N.,** *Libertate și liber arbitru la personalul militar în contextul geopolitic actual* – Materialele conferinței științifice cu participare internațională „*Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice*", Chișinău, 24.02.2022*,* ISBN 978-9975-84-164-1, pag. 42-47, Chișinău, 2021;

11. **GHEORGHIȚĂ, N.,** *Between the Right to life of the Unborn Child and the Right to dispose of the Pregnant Woman's Own Body,* Materialele conferinței internaţionale „*Integrarea Europeană – realităţi şi perspective*", 12-14 mai 2022, Universitatea „Danubius" din Galaţi, ISSN: 2067-9211, pag. 312-319, Galați, 2022;

12. **GHEORGHIȚĂ, N.,** *Dreptul la viață al fătului. Aspecte juridice și moral-religioase* – Materielele conferinței internaţionale „*Promovarea Valorilor Social –Economice în Contextul Integrării europene*", ediția a V-a, 2-3 decembrie 2022, Universitatea de Studii Europene din Moldova, Chișinău, ISBN: 978-9975- 3527-9-6, pag. 73-78, Chișinău, 2022;

13. **GHEORGHIȚĂ, N., ION C.,** *Criyopreservation of human embryos in assisted reproduction - ethical and legal aspects* Revista euro-mediteraneeană pentru Integrarea Mediului (EMCEI) de la Universitatea din Sfax (Tunisia) organizează între 2-5 octombrie 2023, a-5-a ediție a Euro-Mediterranean Conferrence for Enviromental Integration (EMCEI) la Centrul de Congrese al Universității din Calabria (campusul Unical) în Rende (Cosenza, sudul Italiei) în colaborare cu UNICAL și alte universități din zona euro-mediteraneeană și cu Springer Nature ca partener de publicare. **Articol ISI în curs de publicare.**

ADNOTARE

GHEORGHIȚĂ Nelu „*Libertatea individuală în dreptul civil cu privire la consimțământul informat în contextul avortului și eutanasiei*”, teză de doctor în drept la specializarea 553.01- Drept civil, Chișinău, 2026

Structura tezei: introducere, capitole (patru), concluzii generale, bibliografie din 157 de titluri, anexe, 148 pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: avort, dreptul la viață, embrion, eutanasie, făt, întreruperea ilegală a sarcinii, libertate, liber-arbitru, produs de concepție, sinucidere asistată medical, uciderea la cererea victimei.

Domeniul cercetării: 553.01, Drept civil.

Scopul și obiectivele cercetării: Scopul cercetării constă în elaborarea unui cadru teoretico-conceptual coerent și a unor propuneri de lege ferenda menite să asigure echilibrul dintre exercitarea libertății individuale prin consimțământul informat și necesitatea protejării dreptului la viață. În acest context, lucrarea urmărește determinarea criteriilor de validitate ale consimțământului informat în cadrul intervențiilor medicale cu impact major asupra integrității corporale și existenței persoanei, adaptate realităților juridice din Republica Moldova. Obiectivele cercetării au vizat: definirea conceptelor fundamentale (libertate individuală, consimțământ informat, avort, eutanasie) în context național și comparat; analiza cadrului normativ intern relevant (Constituția, Codul civil, legislația medicală); identificarea limitelor consimțământului informat din perspectiva ordinii publice și a moralei sociale; evaluarea compatibilității legislației Republicii Moldova cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului; precum și formularea unor propuneri de perfecționare legislativă pentru înlăturarea lacunelor existente.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor cercetării rezidă în abordarea consimțământului informat dintr-o perspectivă preponderent civilistă, ca act juridic de dispoziție asupra propriului corp, integrat în teoria generală a actului juridic. Spre deosebire de abordările tradiționale, centrate pe dimensiunea medicală sau bioetică, lucrarea propune o reconstrucție conceptuală a acestui mecanism ca instrument de exercitare a libertății individuale. Originalitatea demersului este evidențiată și prin analiza sistemică a raportului dintre autonomia voinței și limitele acesteia, în special în materii sensibile precum avortul și eutanasia, precum și prin corelarea normelor interne cu standardele europene.

Problema științifică importantă soluționată prin cercetarea desfășurată constă în clarificarea statutului juridic al consimțământului informat în dreptul civil al Republicii Moldova și în determinarea limitelor în care acesta poate produce efecte juridice în situații ce implică integritatea corporală și viața persoanei. Cercetarea demonstrează că reglementarea actuală este insuficientă și fragmentară, fiind necesară recalibrarea raportului dintre autonomia individuală și exigențele ordinii publice pentru a asigura securitatea juridică și protecția efectivă a drepturilor pacientului.

Semnificația teoretică a lucrării constă în dezvoltarea unei concepții unitare asupra consimțământului informat în cadrul dreptului civil, prin integrarea acestuia în categoria drepturilor de personalitate și a actelor juridice nepatrimoniale. Lucrarea contribuie la aprofundarea raportului dintre libertatea individuală și limitele sale juridice, oferind un cadru conceptual aplicabil și altor instituții aflate la intersecția dintre drept și bioetică.

Valoarea aplicativă a lucrării se reflectă în utilitatea concluziilor și propunerilor formulate pentru perfecționarea cadrului normativ și a practicii juridice și medicale. Rezultatele cercetării pot fi valorificate de legiuitor în procesul de elaborare a unor reglementări clare privind consimțământul informat, de instanțele de judecată în interpretarea normelor aplicabile, precum și de practicienii din domeniul medical în consolidarea unei practici conforme cu exigențele drepturilor fundamentale. Totodată, lucrarea oferă repere pentru dezvoltarea unor politici publice coerente în domeniul protecției pacientului și al intervențiilor asupra corpului uman.

ANNOTATION

GHEORGHIȚĂ Nelu „*Individual freedom in civil law regarding informed consent in the context of abortion and euthanasia*", PhD thesis in law, Chisinau, 2026

Structure of the thesis: introduction, chapters (four), general conclusions, bibliography of 157 titles, annexes, 148 pages of basic text.

Keywords: abortion, right to life, embryo, euthanasia, fetus, illegal termination of pregnancy, freedom, free will, product of conception, medically assisted suicide, killing at the request of the victim.

Field of study: specialty 553.01 - Civil Law.

The purpose and objectives of the research: is to develop a coherent theoretical and conceptual framework, as well as a set of legislative proposals designed to ensure a proper legal balance between the protection of the right to life and the exercise of individual freedom through the mechanism of informed consent. In this context, the study seeks to determine the validity criteria of informed consent in medical procedures that significantly affect human integrity and existence. The research objectives include: defining key concepts such as individual freedom, informed consent, abortion, and euthanasia in both national and comparative contexts; analyzing the relevant domestic legal framework; identifying the limits of informed consent from the perspective of public order and social morality; assessing the compatibility of Moldovan legislation with the case-law of the European Court of Human Rights; and formulating proposals for improving the legal framework.

The novelty and scientific originality of the research results lie in the civil law-oriented approach to informed consent, conceptualized as a legal act of disposition over one's own body and integrated into the general theory of legal acts. Unlike traditional approaches limited to medical or bioethical perspectives, this study offers a systemic and doctrinal reinterpretation of informed consent as an instrument for exercising individual autonomy.

The important scientific problem solved by the research addressed consists in clarifying the legal status of informed consent within Moldovan civil law and determining the limits within which it can produce legal effects in matters involving bodily integrity and human life. The research demonstrates that the current regulation is insufficient and fragmented, requiring a recalibration of the relationship between individual autonomy and public order.

The theoretical significance of the work lies in the development of a unified doctrinal framework for informed consent within civil law, contributing to the broader understanding of personality rights and the limits of individual freedom.

The applicative value of the work is reflected in the applicability of the findings to legislative reform, judicial interpretation, and medical practice. The conclusions and proposals formulated may support lawmakers, legal practitioners, and medical professionals in ensuring a more coherent and rights-oriented application of informed consent, as well as in shaping public policies in the field of patient rights and medical interventions.

АННОТАЦИЯ

ГЕОРГИЦЭ Нелу «Свобода личности в гражданском праве в отношении информированного согласия в контексте абортов и эвтаназии»„ докторская диссертация по праву, Кишинев, 2026 г.

Структура диссертации: введение, главы (4), общие выводы, библиография из 157 наименований, приложения, 148 страницы основного текста.

Ключевые слова: аборт, право на жизнь, эмбрион, эвтаназия, плод, незаконное прерывание беременности, свобода, свободная воля, продукт зачатия, самоубийство с медицинской помощью, убийство по просьбе жертвы.

Область обучения: специальность 553.01 - Гражданское право.

Цель и задачи исследования: заключается в разработке целостной теоретической и концептуальной основы, а также ряда законодательных предложений, призванных обеспечить надлежащий правовой баланс между защитой права на жизнь и осуществлением индивидуальных свобод посредством механизма информированного согласия. В этом контексте целью исследования является определение критериев действительности информированного согласия при проведении медицинских процедур, которые существенно затрагивают физическую неприкосновенность и жизнь человека. Цели исследования включают: определение ключевых понятий, таких как свобода личности, информированное согласие, аборт и эвтаназия, как в национальном, так и в сравнительном контексте; анализ соответствующей внутренней правовой базы; выявление пределов информированного согласия с точки зрения общественного порядка и общественной морали; оценку соответствия молдавского законодательства судебной практике Европейского суда по правам человека; а также выработку предложений по совершенствованию правовой базы.

Новизна и научная оригинальность заключается в подходе к информированному согласию, ориентированном на гражданское право, которое рассматривается как правовой акт распоряжения собственным телом и вписывается в общую теорию правовых актов. В отличие от традиционных подходов, ограничивающихся медицинскими или биоэтическими перспективами, данное исследование предлагает системную и доктринальную переосмысление информированного согласия как инструмента реализации индивидуальной автономии.

Важная научная проблема, решенная Задача данного исследования заключается в уточнении правового статуса информированного согласия в рамках молдавского гражданского права и определении пределов, в которых оно может иметь юридические последствия в вопросах, касающихся физической неприкосновенности и жизни человека. Исследование показывает, что действующее законодательство является недостаточным и фрагментарным, что требует пересмотра соотношения между индивидуальной автономией и общественным порядком.

Теоретическая значимость работы обусловлена тем, заключается в разработке единой концептуальной основы для института информированного согласия в рамках гражданского права, что способствует более глубокому пониманию прав личности и пределов свободы личности.

Прикладная ценность работы заключается в том, находит отражение в применимости полученных результатов к реформе законодательства, судебному толкованию и медицинской практике. Сформулированные выводы и предложения могут помочь законодателям, юристам и медицинским работникам обеспечить более последовательное и ориентированное на права человека применение принципа информированного согласия, а также сформировать государственную политику в сфере прав пациентов и медицинских вмешательств.

GHEORGHIȚĂ NELU

LIBERTATEA INDIVIDUALĂ ÎN DREPTUL CIVIL CU PRIVIRE LA CONSIMȚĂMÂNTUL INFORMAT ÎN CONTEXTUL AVORTULUI ȘI EUTANASIEI

SPECIALITATEA ȘTIINȚIFICĂ: 553.01. DREPT CIVIL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: _____ Formatul hârtiei 60x841/16

Hârtie ofset. Tipar ofset. Tiraj 25 ex

Coli de tipar. 2.1. Comanda nr. _____

Editura

Tipografia „Pulsul Pieții”

Str. Gh. Iablockin nr. 5, Chișinău